Dario Brigić, FSR
Mjesno bratstvo Kaptol Zagreb

Poslanje svjetovnog franjevca

Međugorje, 13. studenoga 2010.

1. Uvod

Svi mi ovdje imamo isto poslanje, i stari i mladi, i muškarci i žene, i svećenici i laici. To je prije svega krsno poslanje u kojem Isus kaže: *„Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga“* (Mt 28,19). II. vatikanski koncil kaže da su laici krštenjem na svoj način postali dionicima Kristove trostruke službe (proročke, svećeničke i pastirske). Tu je potrebno zamijetiti da je to krsno poslanje što nam ga je Uskrsli Gospodin dao kao nalog prije nego će uzići k Ocu u nebesku slavu, prvotno poslanje Božjeg naroda, dok poslanje vlasti (hijerarhijsko) služi da se krsno poslanje po tom istom Božjem narodu može što bolje ostvariti u svijetu.[1]

Tu važnost kršćanske jednakosti i dostojanstva lijepo nam je izrazio sv. Augustin u jednoj svojoj propovijedi rekavši: *„Dok me straši ono što sam vama, ipak me tješi ono što sam s vama. Jer sam vama biskup, a s vama sam kršćanin. Ono je ime službe, ovo je ime milosti; ono je ime pogibli, a ovo spasenja.“*[2]

Sve su službe vjernika u sklopu jednog poslanja Crkve prema načelu: različitost službi – jedno poslanje. Imajući u vidu Isusove riječi *„Ja sam trs, vi loze“* (Iv 15,5) možemo zaključiti da su vjernici laici snagom zajedničkog krsnog dostojanstva suodgovorni, zajedno sa zaređenim službenicima, te redovnicima i redovnicama, za poslanje Crkve. Trebamo, znači, uvijek biti svjesni naše važnosti, a uz to i naše odgovornosti za poslanje Crkve.

Stoga trebamo gledati na vjernika laika kao aktivnog i odgovornog subjekta; osobu; krštenika odnosno onoga koji je nanovo rođen za božanski život, pomazan Duhom Svetim; kršćanin i dijete Božje; član kršćanske zajednice koja je Božji narod, obitelj i tijelo Kristovo; koja ima isto Kristovo poslanje koje se temelji na trostrukoj Kristovoj službi: proročkoj, svećeničkoj i pastirskoj.

Ono što kao poseban element određuje vjernike laike, za razliku od drugih zvanja u Crkvi jest da *„žive u svijetu, to jest u svim i pojedinim dužnostima i poslovima svijeta i u redovitim prilikama obiteljskog i društvenog života, kojima je kao protkan njihov život“* (*CL* 10). Za laike je svjetovni život vlastiti način življenja njihova kršćanstva, tj. njihova spasenjskog odnosa s Kristom, s Crkvom i sa svijetom. Zato laici vrše svoje poslanje u Crkvi i u svijetu, ali ne strogo razdvojeno, u smislu kao da bi obavljali posebno poslanje u Crkvi, a posebno u

[1] Goran DABIĆ, *Lik, narav i spasenjsko poslanje vjernika laika u Crkvi,* Bogoslovska smotra, 78 (2008.) 3, 559-581.
[2] Aurelije AUGUSTIN, *Sermones*, 340, 1, PL, 38, 1134.

svijetu, nego naprotiv, upravo ostvarujući svoje poslanje u svijetu, ostvaruju ga istodobno i u Crkvi.

Budući da je naša narav laika na poseban način obilježena svjetovnošću kao našim vlastitim zvanjem, s tim u vezi Koncil će nam onda dodijeliti i posebnu zadaću povezanu sa zemaljskim stvarnostima kao onima koji žive u svijetu te su *„od Boga pozvani da pridonesu, kao iznutra poput kvasca, posvećenju svijeta, vršeći vlastitu dužnost, vođeni evanđeoskim duhom, i tako drugima otkriju Krista“* (*LG* 31). Isto tako nas upućuju i Generalne konstitucije Franjevačkog svjetovnog reda: *“Budući da laici žive u svijetu, njihov je zadatak da budu aktivni u tom svijetu, da budu kvasac ovoga svijeta.“* (*GK FSR-a* čl. 19)

2. Poslanje svjetovnog franjevca u Crkvi

„Nadahnuti sv. Franjom i pozvani da s njime obnavljaju Crkvu, neka gorljivo nastoje živjeti u potpunom zajedništvu s papom, biskupima i svećenicima, gajeći otvoren i povjerljiv dijalog apostolske plodnosti i bogatstva.“ (*Pravilo FSR-a*, čl. 6)

Autentični život svakoga krštenika može se živjeti samo u Crkvi i za Crkvu, a oni koji su se *“zavjetovanjem evanđeoskih savjeta odazvali božanskom pozivu… žive Bogu jedinome. To im daje posebnu posvetu, a ona ima svoje duboko korijenje u krsnoj posveti koju potpunije izražava.”* (*LG* 5)

Vrlo je važno naglasiti ovu ekleziološku dimenziju sakramenta krštenja i zavjeta, jer se Isusov život po nama nastavlja u Crkvi; ona je životni prostor u kojemu se sve ovo o čemu govori Pravilo može živjeti.

Franji je to već od početaka bilo jasno. Kad su mu se pridružila prva braća, osjetio je da mu nedostaje snage da ih sam brani od *“zavjera ljudskih i od jezika svadljivih. - Poći ću, dakle, i preporučit ću ih svetoj Rimskoj Crkvi koja će palicom svoje moći rastjerati zavidnike da bi sinovi Božji za posvećenje vječnoga spasenja svagdje uživali punu slobodu. U ovom će sinovi prepoznati majčina slatka dobročinstva. I uvijek će s posebnim poštovanjem slijediti njezine časne tragove.”* (2*Čel* 24)

Za Franju je to temeljno, jer Crkva je za njega izvor života, izvor evanđeoske slobode, i samo se po Crkvi može postići spasenje. Stoga izbor da se traži Crkva, da se potpuno i životno uključimo u Crkvu postaje životna potreba jer, bilo kao pojedinci bilo kao grupe, svoje krštenje možemo živjeti samo u Crkvi.

No, Franjo se osjeća i priznaje poslanim i samoj Crkvi jer njegov život mora i za Crkvu biti poticajan i plodonosan. *“Sama Crkva će nam zavidjeti na slavi našega siromaštva i neće dopustiti da oblak oholosti zasjeni slavu poniznosti.”* (2*Čel* 24) Crkva, dakle, treba takvo svjedočenje da i ona uvijek iznova počinje autentičnije živjeti Kristovim životom.

O kakvoj se Crkvi ovdje radi? Ne radi se o nekoj idealnoj utopijskoj Crkvi, nego o konkretnoj Crkvi koja je u isto vrijeme i sveta i sastavljena od grešnika.

Znamo da je Franjo morao bolno osjetiti nedostatke i nedosljednosti pa čak i sablazni institucionalne Crkve svoga vremena, ali niti se s time pomirio niti se od Crkve distancirao. On ne traži neki novi put izvan Crkve.

Već je više puta rečeno da Franjo nije znao ni za kakvu verbalnu kritiku Crkve. Njegova kritika je bila kritika čina tj. njegov život po Evanđelju. To je puno teže negoli oštrim riječima "šibati" neka loša stanja u Crkvi i kod njezinih službenika. Jedini plodonosni odgovor i kritika bili su tada, a i danas su, a bit će i u budućnosti, iskustvo ljudi, i to ljudi u kršćanskoj zajednici koji svoje obraćenje doživljavaju kao trajni oblik života.[3]

Papa Pavao VI. u svom govoru franjevačkim trećorecima 19. svibnja 1971. godine na poseban način ističe svoju nadu da će trećoreci, po uzoru na svoga Utemeljitelja, biti vjerni u izgrađivanju Crkve i to prije svega tako što će sebe same ugrađivati u Kristovu Crkvu. *"Puni smo povjerenja da će i danas snažna i strpljiva Franjina pleća, kao što je to simbolički prikazano na Giottovoj freski, podržavati vidljivu Crkvu koja je podložna krizama jer u njoj je prisutan i ljudski elemenat. Crkvu koju je Krist želio utemeljiti na poniznom ribaru Petru, Crkvu takvu kakva jest koja treba puno razumijevanja i praštanja."*

Važno je što Papa naglašava krhkost Crkve, njezine slabosti i mlakosti što ne bi smjelo izazvati kritike i osuđivanja, nego još snažnije zalaganje vlastitoga života za puniji život Crkve. I nastavlja: *"Nadamo se da ćete vi, svi vi sinovi sv. Franje, biti snažna pleća koja podržavaju Crkvu i da ćete u vašem skrovitom i velikodušnom služenju biti blizu nas, biti s nama strpljivi i puni nade da ništa ne može nadvladati Crkvu Kristovu, jednu, svetu, katoličku i apostolsku…*

Na vama trećorecima je obveza da životom pokazujete svu vrijednost evanđeoskog siromaštva koje je znak i dokaz primata ljubavi Boga i bližnjega."

Ono što karakterizira franjevaštvo je i zajedništvo, a za izgradnju pravog zajedništva potrebni su česti sastanci, zajednička molitva, dani sabranosti, studijski dani, dani razgovora o Bogu i životu, o djelatnosti i inicijativama u zajednici. Svaki član FSR-a treba imati volje, ljubavi i vremena za zajedništvo i za drugoga. Iz toga slijedi također jasno da biti Crkva na putu, znači biti Crkva pokore i obraćenja. Takva Crkva nikad ne miruje, već je stalno otvorena za mogućnost da se u njoj dogodi nešto novo. To je moguće samo onda ako zajednica nije zadovoljna sama sobom, već kritički ispituje svoje aktivnosti i svoj životni stil. Dakle, zajednica treba biti budna. Mašta i kreativnost se ne mogu naređivati, ali bez njih je život zajednice ukočen. Zato im treba dati prostora kako bi se rađale inicijative odozdo.

Možda premalo mislimo da je tako započelo i kod svetoga Franje. On je Crkvi ponudio ono što je u njemu dozrijevalo: življeno Evanđelje. Ono što je započeo sa svojom braćom bila je inicijativa odozdo. A to se nije dogodilo poslije II. vatikanskog sabora, već u feudalističkom 13. stoljeću. Crkva kakvu je živio sveti Franjo jest siromašna, bez moći, ona je nada siromašnih i obespravljenih.

Član FSR-a ne treba biti "lovac na interesantna bogoslužja". On ne može biti izbirljiv u kršćanskim zajednicama, odnosno da bi mu se ovdje svidjela misa, a ondje svagdašnji život. Može li se posljednja večera odijeliti od pranja nogu? Zato je potrebna vjernost vlastitoj kršćanskoj zajednici, a ona se pokazuje u sudjelovanju u liturgiji, u liturgijskom suradništvu i raspoloživosti za svaki posao, posebno za one poslove koje nitko neće. To znači davati se u zajednici i za zajednicu.

[3] Fra Nikola VUKOJA, Komentar Pravila FSR-a, Brat Franjo, 2/1989.

Ali to nikako ne može biti dovoljno, tu nikako ne može biti kraj našeg poslanja, nego tek početak. Nemojmo se zavaravati misleći da svoje poslanje ostvarujemo samo angažmanom unutar bratstva, unutar Crkve, a ovaj ostali dio života promatramo odvojeno od toga, kao da tu vrijede za nas neka druga pravila. Na tu zabludu upozorava i II. vatikanski koncil kada kaže:

3. Poslanje svjetovnog franjevca u svijetu

"Koncil potiče kršćane, koji su građani jednoga i drugoga grada (tj. svjetovnog i duhovnog), da nastoje svojim zemaljskim dužnostima vjerno udovoljavati, i to vođeni evanđeoskim duhom. Ostavljaju istinu oni koji zato što znaju da ovdje nemamo stalna prebivališta, nego da tražimo buduće, misle da zbog toga mogu zanemariti svoje zemaljske dužnosti, zaboravljajući da ih sama vjera još više obvezuje na njih, svakoga prema njegovu pozivu. Jednako se varaju i oni koji, obratno, misle da se mogu tako predati zemaljskim poslovima kao da su ovi posve tuđi vjerskome životu koji bi se, po njihovu mišljenju, sastojao samo u vršenju nekih čina kulta i nekih moralnih dužnosti. Taj nesklad kod mnogih između vjere koju ispovijedaju i svakidašnjega života treba ubrojiti među najteže zablude našega vremena." (*GS* 43)

Pavao VI. u svom Apostolskom nagovoru o evangelizacij i u suvremenom svijetu *Evangelii nuntiandi* kaže: *"Laici koje njihovo posebno zvanje stavlja usred svijeta i pred najraznolikije vremenite zadaće, upravo tu moraju izvršiti jedan naročiti oblik evangelizacije. Njihova prva i neposredna zadaća nije osnivanje i razvitak crkvenih zajednica… Vlastito polje njihova evangelizacijskoga rada jest velik i složeni svijet politike, društvenog života, gospodarskih odnosa, ali i svijet kulture, znanosti, umjetnosti, međunarodnog života, sredstava društvenog priopćivanja i neke druge stvarnosti otvorene evangelizaciji kao što su ljubav, obitelj, odgoj djece i mladeži, stručni rad, ljudska patnja.*" (*EN* 70)[4]

"Jao meni ako evanđelja ne navješćujem" (1 Kor 9-16) Pavla iz Tarza, obraćenog farizeja tjerale su te riječi i one vrijede tijekom čitave povijesti Crkve.

Kako navješćivati to Evanđelje? Prije svega načinom života.

Za sv. Franju Evanđelje, stav osluškivanja, poslušnost i siromaštvo dolaze ispred svijeta i moraju prožimati govor o svijetu i onoga koji ide po svijetu. Franjo pak govori da bi franjevački način života morao biti takav da cijelo čovječanstvo odjekuje zanosnim klicanjem i pohvalama Bogu.

Franju karakterizira jedinstveni dinamizam, zamah, ponesenost, oduševljenje, zanos; sve to obilježava i njegovo pravilo-pokret, energija koja želi zahvatiti cijeli svijet.

Franjo kaže: *"Što su drugo sluge Božje, nego neke vrsti njegovi pjevači koji treba da razigravaju ljudska srca i da ih potiču na duhovno veselje?"*

Jesmo li mi Božji pjevači?

Kod Franje su život i riječ najtjesnije povezani. Njegov je život nosilac njegova govora.

Misija, poslanje u svijetu, svjedočenje za Radosnu vijest o spasenju čovjeka, sve to spada na bit evanđeoskog čovjeka. Zato to jest bitna oznaka franjevačkog poziva. Ali franjevac će to

[4] PAVAO VI., *Evangelii nuntiandi – Naviještanje evanđelja* (8. XII. 1975.), Zagreb, 2000., br. 70.

poslanje življeti na prvom jestu kao svjedok: načinom svog življenja među ljudima. Riječ i djelo samo su posljedica, razvoj bitka, izražaj onoga što se živi. Franjevački put se ne može izraziti nekom funkcijom, nekom zadaćom ili posebnom vrstom služenja: ničim s područja djelovanja. On se sastoji samo i jedino u načinu življenja Evanđelja.

„Pozvani su zajedno sa svim ljudima dobre volje na izgrađivanje što bratskijega i evanđeoskijega svijeta da bi se ostvarilo Kraljevstvo Božje, svjesni da „svaki onaj koji ide za Kristom, savršenim čovjekom, i sam postaje više čovjek“. Neka stoga s punom odgovornošću obavljaju vlastite dužnosti u kršćanskome duhu služenja.“ (*Pravilo FSR-a* čl. 14)

Razmišljajući o ovom članku Pravila smijemo reći da Kristov mandat Franji u crkvici Sv. Damjana: *„Franjo, idi i popravi moju Crkvu!“*, u duhu Pravila FSR-a, možemo prereći ovako: *„Franjo, idi i izgrađuj bratskiji i evanđeoskiji svijet sa svim ljudima dobre volje!“* Doista, danas je nemoguće popravljati i izgrađivati Crkvu bez odgovornoga i kompetentnoga izgrađivanja svijeta. Vjerovati da evanđelje možemo življeti u samoljubivom bavljenju samima sobom značilo bi da nismo razumjeli otajstvo utjelovljenja. Smatrati se učenikom Kristovim, a ne založiti se kao poslužitelj čovjeka, značilo bi da nismo razumjeli i prihvatili otajstvo Bogočovjeka koji je došao služiti. Vjerovati da se može biti vjernik bez socijalnoga zalaganja i pune stručnosti i odgovornosti u poslu, značilo bi izigrati Crkvu služiteljicu čovjeka.[5]

„Neka se svjedočenjem svoga humanog života i hrabrim pothvatima, bilo pojedinačnim bilo zajedničkim, uključe u promicanje pravednosti, osobito na području javnoga života, preuzimajući na sebe, u skladu sa svojom vjerom, i stvarne obveze.“ (*Pravilo FSR-a* čl. 15)

Pravilo traži da svjetovni franjevci budu osobito osjetljivi i aktivni u promicanju pravde i u stvaranju novoga mentaliteta među ljudima po kojemu će svi biti još osjetljiviji za svaku nepravdu, ne samo za one koje nas pogađaju. Taj osjećaj za pravdu ne može ostati samo sentimentalizam, optuživanje i jadikovke, nego treba postati založeni rad u promicanju pravde.[6]

„Rad neka smatraju darom i sudjelovanjem u stvaranju, otkupljenju i služenju ljudskoj zajednici.“ (*Pravilo FSR-a* čl. 16)

Koliko puta smo nezadovoljni sa svojim poslom, sa situacijom na poslu. Gledamo na to kao nešto odvojeno od našeg vjerničkog života, od našeg franjevaštva. A naš posao, ma kakav on bio, je itekako mjesto našeg poslanja i mjesto gdje možemo slaviti Gospodina.

Radeći i stvarajući, čovjek na intenzivan način živi kao odsjaj Boga stvaratelja. Zbog toga je ljudski rad za Franju prije svega milost i dar, velika mogućnost da se suobličuje svome Bogu.

„Podnoseći muku rada u jedinstvu s Kristom raspetim za nas, čovjek na neki način surađuje sa Sinom Božjim na otkupljenju čovječanstva... U ljudskom radu kršćanin nalazi komadić križa Kristova i prihvaća ga u istom duhu otkupljenja s kojim je Krist prihvatio križ za nas.“ (*LE* 27)[7]

---

[5] Fra Nikola VUKOJA, Komentar Pravila FSR-a, Brat Franjo, 4/1991.
[6] Fra Nikola VUKOJA, Komentar Pravila FSR-a, Brat Franjo, 5/1991.
[7] Fra Nikola VUKOJA, Komentar Pravila FSR-a, Brat Franjo, 6/1991.

Kao odgovor na pitanje je li dovoljno živjeti svoju vjeru unutar svoje Crkve, bratstva ili Bog od nas traži više, iskoristit ću odlomak iz Ezekijela proroka u kojem kaže: *„Ako bezbožniku ne navijestiš njegovu bezbožnost, tražit ću njegovu dušu iz tvoje ruke.“* (Ez 3,18-20)

Franjo to tumači: *„Sluga Božji mora u sebi životom i svetošću gorjeti da svjetlom dobrog primjera i govorom svoga jezika prekorava sve bezbožnike. Tako će, velim, sjaj njegova života i miris njegova dobra glasa sve prekoravati zbog njihova bezakonja.“*

4. Poslanje svjetovnog franjevca u obitelji

Nažalost, mnogi od nas spremno hrle darovati svoje vrijeme dužnostima u župi, u bratstvu, neprestano traže gubavce današnjeg vremena kojima žele biti sv. Franjo, a naš suprug, supruga, sin, kćer, brat, sestra, otac ili majka ostaju zapostavljeni. Mnogi će reći, tako je kad moji kod kuće ne razumiju moj angažman, teško mi je s njima. Ali nema važnijeg misijskog područja za nas, sestre i braćo, od naše obitelji. Pozvani smo da izlijemo rijeke ljubavi, strpljenja, požrtvovnosti na svog supruga, suprugu, na svoju djecu, a da se nikad ne upitamo hoće li ikad išta od toga poteći nazad.

Poznato je da je sv. Franjo i započeo s Trećim redom upravo radi toga da bi pružio mogućnost franjevačkoga života i onima koji nisu mogli napustiti svijet i obitelj i slijediti ga u Prvome ili Drugom redu.

„U obitelji neka žive duhom franjevačkoga mira, u vjernosti i poštivanju života, nastojeći da im to postane znakom svijeta koji je već obnovljen u Kristu. Neka osobito oženjeni, proživljavajući milost sakramenta ženidbe, u svijetu svjedoče ljubav kojom Krist ljubi svoju Crkvu. Jednostavnim i otvorenim kršćanskim odgojem neka misle na poziv svakoga člana, neka radosni sa svojom djecom idu svojim ljudskim i duhovnim putem.“ (*Pravilo FSR-a* čl. 17)

„Neka u svojim obiteljima žive franjevačkim duhom“. To je vrlo važno jer se time jasno i odrješito tvrdi da se život franjevačkoga svjetovnjaka ne događa prije svega u crkvi, u mjesnom bratstvu ili u nekim specifičnim aktivnostima mjesnoga bratstva, nego je redoviti životni prostor franjevačkoga svjetovnjaka upravo obitelj i obiteljsko ozračje. Za njega je vlastita obitelj svijet i Crkva u malom u kojima mu valja izgrađivati kraljevstvo Božje i živjeti svoje franjevačko zvanje.[8]

„Svjetovni franjevci neka svoju obitelj smatraju prvotnom sredinom u kojoj žive svoje kršćanske obveze i franjevački poziv; u njoj neka dadu mjesta molitvi, Božjoj Riječi i kršćanskoj katehezi, brinući se za poštivanje svakoga života od njegova začeća i u svakoj situaciji sve do smrti.

Supružnici neka u Pravilu FSR-a pronađu valjanu pomoć u vlastitu hodu kršćanskoga života, svjesni da u sakramentu ženidbe njihova ljubav sudjeluje u ljubavi Kristovoj prema svojoj Crkvi. Ljubav supružnika i potvrda vrednote vjernosti jesu duboko svjedočenje vlastitoj obitelji, Crkvi i svijetu.“ (*GK FSR-a* čl. 24)

[8] Fra Nikola VUKOJA, Komentar Pravila FSR-a, Brat Franjo,1 /1992.

Mi kao svjetovni franjevci nismo prije svega, a pogotovo ne isključivo, pozvani da pružimo teoretska rješenja toj problematici, nego smo pozvani da budemo životni modeli kako se ta delikatna problematika obiteljskoga i bračnoga života praktično rješava.

Još jednom ću istaknuti da svjetovni franjevac ulaskom u bratstvo FSR-a ne napušta svoju obitelj, nego bi mu vjernost franjevačkoj karizmi i duhovnosti FSR-a trebala pomoći da još intenzivnije živi sve bogatstvo bračnoga i obiteljskoga života.

5. Zaključak

Kao što je Duh Sveti duša Crkve, tako su na sličan način laici pozvani biti dušom svijeta. Stoga je nužno da današnji vjernik laik bude prije svega formirana osobnost u evanđeoskom smislu koja će sa svom srčanošću zvati se kršćaninom, kojoj ime katolik neće služiti kao etiketa za svrstavanje nego usmjerenje k izvoru gdje se napaja živom nadom. Današnji laik mora biti sposoban „hodati skupa“, tj. biti svjedok Uskrsloga u zajednici i sa zajednicom, jer svjedočenje nije ni u kom slučaju izoliran čin nego se treba uvijek događati unutar crkvenog zajedništva. Laik mora prijeći iz faze običnog suradnika u hijerarhijskom apostolatu u fazu suodgovornog nositelja zajedničkog evanđeoskog oduševljenja koji će moći javno svjedočiti: *„Vidio sam Gospodina.“* Današnji je laik pozvan biti kršćanski genij koji će znati svakodnevno svoj život i rad prosuđivati u svjetlu evanđelja i tako omogućiti onu „čudesnu razmjenu“ između iskustava života i zahtjeva evanđelja.

I povrh svega, ljubav (usp. 1 Kor 13) koja je jedina sposobna izgraditi Crkvu u cjelini i svakog člana Božjeg naroda pojedinačno. Jer nije toliko problem promijeniti model koji izražava odnos između Crkve, laika i svijeta, koliko je važno da ti odnosi budu ispunjeni ljubavlju bez koje svaki odnos gubi svoj smisao, a kojom je moguće izgraditi civilizaciju ljubavi.[9]

[9] Goran DABIĆ, *Lik, narav i spasenjsko poslanje vjernika laika u Crkvi*, Bogoslovska smotra, 78 (2008.) 3, 559-581.